

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA BREMER-FÖRBUNDET
✠ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ✠

ÅRGÅNG 18
DECEMBER
1931

**goddag
mormor —
mor
har
gått till
kooperativa**

— Jasså. Ja, där handlar mormor också sen 25 år är tillbaka. Då var kooperativa inte så stort. Men att det redan då hade nytta med sig att handla kooperativt, det lärde jag mor, när hon var liten. Nu går snart var tredje husmor dit och handlar. Och förra året kom det nästan lika många nya familjer till som det finns i Malmö.

Det låter som en saga men kommer sig därav, att ständigt alltfler inse nytan av att följa rådet:

**gör pengarna dryga —
köp kooperativt**

Gammal svensk
rococo
Förnämligt
Modernt
Elegant

Garanterad extra 1:a förs. Alpacca och kontrollerat äkta silver. Mönstret som bör finnas i varje svenskt hem.

Endast hos juvelerare

Ett gott råd!

Av de kuvertsilver som för närvarande finnes i marknaden är den största del som benämnes 1:ma Svenska Nysilver av synnerligen underhaltig kvalitet, beroende på osund konkurrens.

För att icke genom vilseledande stämplar kunna förväxla olika hållbara fabrikat, av samma facon hava nya smakfulla modeller komponerats och lagligen skyddats, samt tillverkas endast i garanterad 1:ma & Extra 1:ma kvalitet.

Av dessa mönster är

Gustaf III det förnämsta.
LÄT EDER JUVELERARE
VISA EDER GUSTAF III.

HERTHA

ÅRGÅNG XVIII

DECEMBER 1931

HÄFTE 10

Obligatorisk medling i tvister mellan makar.

Vi lämna härmed plats för tvenne skilda uppfattningar angående den obligatoriska medlingen i äktenskapstvister.

I.

Det har yppats olika meningar, huruvida makarna skola ha sammankommit inför medlaren för att medling skall anses ha ägt rum. I ett fall, då makarna voro överens om hemskillnad och villkoren därför och hade ingivit gemensam ansökan till domstolen om hemskillnad, avtog domstolen, i detta fall en häradsrätt, makarnas ansökan, enär det ansågs, att medling icke hade rätteligen företagits. Mannen befann sig nämligen sedan flera år tillbaka i Afrika och hustrun i Sverige, och medling hade företagits av kyrkoherden i hustruns hemförsamling på så sätt, att han dels talat med hustrun, dels legat i skriftväxling med mannen och erhållit bådas bestämda bekräftelse på att de icke önskade fortsätta sitt äktenskap. I hovrätten, som även avtog makarnas ansökan, var emellertid ett hovrättsråd av skiljaktig mening.

Det torde icke vara någon hemlighet, att medlaren mången gång i dylika och liknande fall, där makarna vistas på olika, avlägsna orter, företager skriftlig medling, ehuru detta icke särskilt angivits i intyget om medling. Uppger man kravet på makarnas personliga inställelse tillsammans hos medlaren i dylika fall, måste man givetvis också anse, att det även i andra fall bör tillkomma medlaren att avgöra, huruvida medling skall anses ha ägt rum fastän makarna antingen var för sig besökt medlaren eller den ena besökt medlaren och den andra varit i skriftlig eller telefonförbindelse med denne eller också medlaren icke personligen sammanträffat med någon av makarna utan skriftligen eller per telefon varit i förbindelse med dem.

Med hänsyn till den praxis, som sålunda faktiskt föreligger, och med hänsyn till de orimliga konsekvenser, som uppstå om fordringen att makarnas personliga sammanträffande hos medlaren upprätthålles, torde man utan tvekan kunna uppställa det

Sörmans

REGERINGSGATAN 4 Stockholm

Främst i
Presentartiklar

önskemålet, att det klart och tydligt sades ifrån antingen i lagen eller hellre i lagskipningsväg att det tillkommer medlaren att avgöra, om det för medlingens tillbörliga förrättande är nödvändigt, att makarna sammankomma inför honom.

Som det nu är och om medlaren upprätthåller kravet på makarnas sammanträffande hos honom, så tvingar man makar, som vilja ha hemskillnad och äro överens därom och som skulle kunna under vanliga förhållanden ordna saken genom gemensam ansökan, att öppna rättegång mot varandra, sålunda att den av makarna, som har möjlighet att infinna sig hos medlaren, får uttaga stämning å den andra, som icke har möjlighet att komma. Det är nämligen så, att domstolen kan upptaga ett mål angående hemskillnad, då makarna stå som motparter i en rättegång, om det visar sig att svaranden erhållit kallelse till medling men icke infunnit sig eller icke anträffats med kallelse.

Vad beträffar frågan om medling bör vara obligatorisk eller icke, förefaller det, som om de erfarenheter en advokat har av medlingen skulle giva stöd för ett påstående, att medlingen icke bör vara obligatorisk. Därför behöver man ju icke gå så långt som att för det närvarande fordra medlingsinstitutets avskaffande. Endast den omständigheten att medlingen av advokater och de makar, som redan vänt sig till advokat för att erhålla biträde

vid ordnande av skilsmässa, i allmänhet anses vara endast en nödvändig och ofta nog betungande och pinsam formalitet, talar ju sitt tydliga språk. Äro makar överens om att skiljas, torde det vara en onödigt uppsplitande procedur att, sedan de sinsemellan kanske slutligt genomdiskuterat sin ställning till varandra, ånyo stå inför eventualiteten att, även om de icke ha tänkt sig att säga så mycket inför medlaren och även om medlaren är aldrig så finkänslig, under inflytande av ett upprivet sinnestillstånd genom en pro forma av medlaren framkastad fråga råka ut för att de med möda uppbyggda fördämningarna för känslor och tankar brytas ned och det åter blir ett påfrestande utlopp för den förtvivlan och bitterhet, den grämselse och det rättshaveri, som man förut gjort allt för att dämpa.

Det är visserligen för många människor av värde att få tala ut och även att få tala ut inbördes, men man får för detta icke glömma bort den spoliering av oersättliga värden i form av tyst förlåtelse och hänsynfull lojalitet mot andra maken och tredje person, som kanske har föregått makarnas överenskommelse och som sedan genom allt för mycket talande helt kan gå förlorat. Det kan dock ifrågasättas, om man nu icke vill göra ett direkt påstående härom, att det icke är huvudsaken många gånger, att misshälligheterna och orsaken till misshälligheterna under kanske ett långt äktenskap grävas upp och

— VÄRMELEDNINGS A.-B.

Arbetargatan 32, Stockholm. Tel. Växel N. 31825. Telegramadr.: Värmebolaget.

Tillverkar apparater och levererar värmeledningar, alla brukliga system för ångköks- och maskintvåttansläggningar, desinfektions- och steriliseringsanläggningar.

CALOR

redas ut, utan huvudsaken är väl, när det i alla fall skall bliva skilsmässa, att makarna icke gräva i gammalt groll, icke argumentera emot varandra i elfte timmen utan skiljas med värdighet och lojalitet. Det är alltså ett önskemål att, om makarna äro ense om att de icke önska medling, medling icke heller skall erfordras.

Även i det fall, att ena maken önskar medling och den andra motsätter sig sådan, torde den nuvarande ordningen vara otillfredsställande. Har den make, som önskar medling, haft tillfälle att tala med medlaren, och har den make, som icke önskar medling, blivit kallad till sådan utan att infinna sig, torde ett sådant förfarande vara lika effektivt som obligatorisk medling med hänsyn till medlingens ändamål.

Det kanske är förmätet av en advokat att påpeka, att det vore mycket rimligare att lagen uppställer fordran att makarna eller rättare sagt vardera maken har juridiskt biträde vid ordnande av uppgörelse om äktenskapsskillnad, än att uppställa fordringen att medling skall ha företagits.

Ett praktiskt önskemål är, att de kommunalt utsedda medlarnas verksamhet icke skulle avse endast medling beträffande personer bosatta inom deras distrikt. Ju större erfarenhet medlaren har, desto bättre skickad är han att reda upp trassliga förhållanden mellan makar, som önska fortsätta sitt äktenskap. Ju

mindre erfarenhet en medlare har, desto mera kan han trassla till en situation.

EVA ANDÉN.

II.

Den åsikten har framförts att medling i äktenskapstvister icke som nu borde vara obligatorisk utan i stället frivillig. Som skäl för denna mening har bland annat sagts, att medlingen för de flesta skulle innebära ett onödigt obehag samt för mycket inkräkta på personlig frihet. Gentemot denna uppfattning tillåter jag mig göra följande synpunkter gällande.

Vore medling i tvister mellan makar valfria, skulle med all sannolikhet ytterst få bry sig om att infinna sig till en sådan därför att folk alls icke kunna ha reda på vad gott medlingen kan bringa. För den, som ännu aldrig varit med om medling, ligger det nära till hands att förmoda denna vara helt annorlunda än den egentligen är. Man vet inte hur det därvidlag går till och är av denna anledning misstänksam. Människor äro som regel rädda om besväret där de icke tro sig ha något att vinna, och de inbilla sig lätt att en medling måste bli lönlös och dessutom förfärligt otrevlig. Men de misstaga sig. För det första leder en icke föraktlig procent av medlingar direkt till förlikning. För det andra kan nyttan av medling ej beräknas endast efter antalet försökningar. Även på annat sätt verkar medlingen gott. För mången är det

DRICK RAMLÖSA

Sveriges enda naturligt alkaliska vatten.

Hovleverantörer till H. Maj:t Konungen och H. K. H. Kronprinsen
av Sverige samt Hs. Maj. Kongen af Danmark.

välgörande att få öppna sitt samman-
snörda hjärta för en beredvillig lyss-
nare. Man har behov att få resonera
igenom sitt personliga problem med
någon som icke är alltför ovan att
treva i den mänskliga själens irr-
gångar. I all nöd är det en naturligt
gest att vilja sträcka ut sin hand och
fatta tag om ett stöd, hur bräckligt
än detta månde vara. Vi känna ju
alla till den drunknandes halmstrå.

Det slag av stöd de flesta innerst
nog mest önska sig är en annan män-
niskas hand. Men därtill passar väl
bättre en vän, en släkting? Detta är
icke alls så säkert. För det första ha
icke alla vänner. För det andra kan
det vara rätt så obehagligt att blotta
sig för någon ur umgängeskretsen,
någon som, då man träffas härnäst,
enbart genom sin närvaro väcker det
genanta minnet av ett pinsamt sam-
tal. Dessutom är det icke sällan fak-
tiskt lättare att anförtro sig till en
helt utomstående än till en närståen-
de. När allt kommer omkring, pas-
sar det ganska bra att tala med med-
laren, som man förmodligen aldrig
återser, som är inställd på förtroen-
den och vars diskretion är en tjänste-
plikt. Att sålunda förhåller sig, åda-
galägges bland annat därav att kli-
enter ofta, sedan deras ärenden för
länge sedan slutförts, åter uppsöka
medlaren bara av önskan att vidare
lägga ut sitt kausus. Även personer
som till en början äro synnerligen
avogt stämnda mot medlingen och
omöjligt förut kunnat tänka sig att
de skulle förmås avhandla sina pri-

vata angelägenheter med en främling
ha, rätt vad det är och till sin egen
överraskning, utlämnat sina hemlig-
heter — samt känna sig därefter en
smula lättare till mods. När man väl
nämnt sin plåga, blir den mindre
hemsk. Praktiken bevisar detta ide-
ligen genom talrika exempel.

Också på andra vägar gör med-
lingen gagn. Den brukar mildra så
mycket. Den har om och om igen
lyckats avslipa hårda kanter och
hörn. Där den ej kunnat förhindra
skilsmässa, har den många gånger
åstadkommit ett mera tilltalande sätt
att skiljas på. Medlaren är ibland i
stånd att göra positiva praktiska för-
slag, att lämna råd och anvisningar
av mänsklig och social natur, anting-
en i samband med den egentliga äk-
tenskapstvisten eller också vid sidan
av själva saken. Alltså hava tvistan-
de äkta makar verkligen en del gott
att vinna genom medling. Men man
kan knappast begära att de skola
känna till eller betänka detta på för-
hand. Tvärtom äro de mestadels i
sitt nervösa tillstånd angelägna att
bli kvitt allt omak så fort som det
bara går. Mången skulle vara gene-
rad att vända sig till medlare om han
eller hon ej vore tvungen. Sålunda
avstår man omedvetet från en fördel.

Vad sedan obehaget beträffar,
måtte det väl vara en medlares plikt
att göra detta så litet som möjligt.
Det faller av sig självt att medlaren
är skyldig uppträda utomordentligt
finkänsligt samt att grannlaga över-
lämna åt klienten att bestämma hur

Har Ni varit i Bokhandeln Studio, Norrandsg. 30 Sthlm?

Om icke, så välkommen och tag del av vår speciallitteratur i
PSYKOLOGI, PSYKISK FORSKNING, MYSTIK, TEOSOFI, MODERN UPPFOST-
RAN, FRIMURERI ETC. — Slå Eder ned vid vårt läsbord och låt oss plocka fram
svensk och utländsk litteratur i branschen, som intresserar Eder.

Köp Edra julklappsböcker hos oss. Begär vår katalog.

pass formellt eller icke formellt ärendet skall behandlas. Emellertid visar erfarenheten att endast anmärkningsvärt få personer, när det kommer till kritan, nöja sig med formell medling. De allra flesta äro tack samma att erhålla verklig medling, ehuru detta kanske ej blev dem klart förrän i den stund medlingen skedde. Det må nu så vara att det visst finnes klienter som särskilt bäva för att nödgas möta sin make igen. Så bra om dessa senare få orsak konstatera att icke ens detta blev så farligt som de befarat, utan gick oväntat väl för sig i tredje persons lugnande närvaro och slutligen formade sig till ett bättre minne än man trodde att det någonsin kunde bli.

Naturligtvis existerar det — ehuru mera sällan — dock fall, där varje medling torde vara överflödig. Det kan icke förnekas att parterna under sådana omständigheter besväras i onödan. Men i all den villervalla och alla de ombesörjningar en skilsmässa ändå medför, kan det ej stort betyda med det lilla pluset att behöva inställa sig inför en taktfull och tillmötesgående medlare. För övrigt kunna även de bästa lagar aldrig passa precis på pricken för var och en. Det måste lagstiftas för flertalet; fåtalet får lov att underkasta sig bestämmelser, även om dessa icke varit nödvändiga just för dem.

Den reella fara, vilken lurar bakom anordningen med äktenskapsmedling, synes mig vara den om en olämplig

medlare skulle utses. Därmed bleve uppenbarligen saken förfuskad. Man kan därför icke vara nog försiktig i valet av medlare. Som det icke kan vara någon förunnat att mäktiga anpassa sig till varje sort av människor, är det viktigt att allmänheten får tillfälle att välja bland olika slag av medlare. Där bör för den sökande erbjudas medlare av varierande typer; kyrkliga medlare, lekmanamedlare, manliga och kvinnliga. Ovanstående anmärkning adresserar sig i synnerhet till landsorten, där man ännu föga begagnat sig av rätten att tillsätta lekmanamedlare.

Angående det andra förutnämnda argumentet för att ändra obligatorisk äktenskapsmedling till valfri, nämligen omsorgen om vår personliga frihet, så är ju denna redan och måste givetvis vara beskuren vid snart sagt vart steg vi ta inom samhället. Vidare gives det näppeligen något så ägnat att missbrukas som frihet. Frihet att slippa medling skulle förmodligen användas som ett: "jag är i min rätt att fritta mig själv från ett förmodat besvär och obehag" och skulle förr minska än öka känslan av ansvar. För resten finns allena en enda verkligt eftersträvanvärd frihet, den inre. En dylik frihet är dock oåterkomlig för yttre bud och förbud samt föranleder nog snarare till ett uppsökande än till ett undvikande av tillfällena att grundligt dryfta svåra beslut. Frihet är ett vackert ord, men det brukas stundom för att beteckna en chimär.

Deklarationen

vällar Eringa svärigheter, om Ni genomgår

Hermods

kurs

Skattelagar och självdeklaration.

Begär prospekt.

Det kan vara sant att man ingalunda gynnar äktenskapet genom att göra skilsmässan svåråtkomlig. Det kan också vara sant att bland alla obetänksamma skilsmässor förekomma så pass många rimliga och väl motiverade att dessa böra beredvilligt underlättas. Men att skiljas är i alla händelser en djupt allvarlig affär, och det skadar minsann ej att där då äro grindar förhanden, vid vilka människor tvingas att stanna ett tag och ytterligare betänka sig. Det rör sig dock om en ödesmättad handling, vars verkningar spåras allt intill tredje och fjärde led. Varken att gifta sig eller att skilja sig är i grunden enbart en privatsak mellan två individer, såvida man hoppas få eller redan har barn. Det är tillräckligt krångligt att leva på jorden. Barn borde kunna ha anspråk på, att deras föräldrar icke finge ställa till med obehövlige svårigheter för dem utan att aldrig så litet gjordes för att i tid försöka hejda dem. Vidare befinna sig vanligtvis makar, som ligga i skilsmässa, helt naturligt i en sådan upphetsning att de icke på egen hand kunna lugnt överblicka situationen. Såsom läkaren under vissa förhållanden undersöker den sjuke, även när patienten menar att ingen hjälp är av nöden, kan samhället vara förpliktat och berättigat att bistå, även om inblandning till äventyrs icke skulle falla medborgaren på läppen.

En sak till, nära sammanhängande med denna fråga, ber jag att få påpeka. Det vore synnerligen önskvärt

om medling oftare än nu är fallet finge försiggå, innan parterna närmare underhandlat med advokat. Medlingen lyckas nog rätt många gånger ändå, men har självfallet på ett tidigare stadium större utsikter att nå goda resultat.

Ingenting är som bekant felfritt. I denna ofullkomliga värld tycks mig den obligatoriska äktenskapsmedlingen — trots brister — ändå såsom en inrättning i högre grad försedd med förtjänster än behäftad med fel. Men den utgör ett ömfåligt instrument, som ovillkorligen kräver varligt förfarande i aktsamma händer.

SIGNE HENSCHEN.

Den sociala upplysningsverksamheten.

F.-B.-F:s kommitté för social upplysningsverksamhet meddelar att anmälan om bidrag för upplysningskurser i sociala ämnen bör vara kommittén tillhanda en månad före kursens hållande. I ansökan bör uppges samtliga de föreningar, som tillsammans anordna kursen, vilka ämnen och eventuella övningar, som skola förekomma, och vilka föreläsare, som skola anlitas, samt det ungefärliga timantal kursen beräknas omfatta.

Atenkongressen.

Verkningarna av den ekonomiska krisen göra sig gällande på olika områden. Internationella kvinnorösträttsalliansens styrelse har, med avseende fäst vid de ekonomiska svårigheter som det rådande krisläget framkallat i skilda länder, funnit det nödvändigt att avbryta förberedelserna till den planerade kongressen i Aten våren 1932 och uppskjuta dess hållande till en lämpligare tidpunkt. Beslutet fattades efter att två tredjedels majoritet för detsamma uppnåts inom de till alliansen anslutna föreningarna.

LIPTONS THE
är bäst

Ett brev och en diktarkarakteristik av Esselde.

Åtskilliga respektabla tidskrifter ha vi haft i Sverige, flera och gedignare än vi nu i sensationsjournalistikens tid vanligen tänka oss — och bland dem var "Esseldes", fru Sophie Adlersparres *Tidskrift för hemmet* utan gensägelse en. (Gedigen, det betyder inte tråkig.) Man nästan förvånas en liten smula, när man numera lägger märke till dess art och halt. Fredrika-Bremer-Förbundets stiftarinna var en personlighet, en som visste vad hon ville; hennes kulturella, icke minst hennes litterära intressen voro personliga och kraftiga. Men för Herthas publik behöves detta förmodligen alls inte påpekas. Jag vill endast i förbigående nämna det livaktiga intryck jag mötte, då jag nyligen genomgånde några årgångar från 1870- och 80-talen, där man ånyo befinner sig mitt inne i, låt oss säga Ibsentidens diskussionsvall. När det pågick, var det inte alltid lika roligt — nu har det över sig en historisk patina; och i strävandena för kvinnans friare sociala och personliga ställning har det ju burit sin frukt. Tidskriften innehöll för övrigt mycket bildningsstoff av annan art, och man förstår att den spelade en roll.

Efter denna tillbörliga aktningsgärd åt Sophie Adlersparres minne och gärning, kommer jag till ämnet

för dessa rader. Esselde tillhörde den poetiskt intresserade samtid, för vilken C. D. af Wirséns första diktsamling gav något nytt i sin för-enklade, emellanåt — jämfört med äldre tiders retorik — nästan vardagliga form, (som efter realismens genombrott tvärtom skulle synas de yngre "akademisk"!). Det är påtagligt att denna wirsénska diktsamling med rätt eller orätt väckte mera intresse hos många än skaldens senare, och detta oberoende av den impopularitet, som hans kritiska inställning mot naturalismen och den nyare tendensdiktningen snart nog inbringade honom på så många håll.

Sigrid Leijonhufvuds monografi över fru Adlersparre angiver alldeles riktigt, hur hos

Esselde, som upplevat Runeberg och fått några av sina starkaste litterära ungdomsintryck av hans diktning, dessa av den store finske skalden närmast påverkade svenska diktare (Edvard Bäckström och C. D. af Wirsén) anslogo likstämda strängar. Särskilt fängslades hon av Wirséns första diktsamling, och det brev, vari hon gav uttryck åt sin glädje däröver och sin önskan att få något poem av honom, inledde en beröring, som båda under de närmaste åren voro intresserade av att underhålla. Efter ett nytt brev, som han betecknade som älskvärt och oförgätligt, anser han sig nästan berättigad att i henne se en högt aktad väninna, och Esselde vänder sig till honom, även när hon önskar bidrag av någon bland hans vänner i Göteborg.

Fötter, ben och skor.

Damer, som ha det besvärligt med sina värkande fötter och ben samt ha svårt att få passande skor, tag närmare reda på vad det lätta *Freika-Wizard* fotstödet av läder förmår uträtta och likaså hur den gummifria, tvätt- och stoppbara åderbräckstrumpan med samma namn verkar. — Se och prova också våra bekväma och på samma gång eleganta, ortopediska skor med extra läderpackningar i hälften och förlängd bakkappa.

Lagersons, Kungsgatan 4, Stockholm.

De två Esseldebrev Sigrid Leijonhufvud här nämner, känner hon tydligen endast genom Wirséns svar, som hon haft till sitt förfogande — och bland Wirséns papper finnas de ej längre. Däremot är jag i tillfälle att här meddela ett tredje brev från Esselde, däri hon tackar för bidrag, som han nu verkligen sände henne, och accepterar den benämning han vill ge henne.

Men innan jag avtrycker ifrågavarande epistel, vill jag citera några ställen ur en recension i tidskriften 1878, skriven av pseudonymen *E m u n d G a m m a l* (= Eva Fryxell, Anders Fryxells dotter) och behandlande den ypperliga publikationen *Litterärt album*, där t. ex. Viktor Rydberg meddelar sin allra storslagnaste dikt, *Prometeus* och *Ahasverus*, och Wirsén sin vackra *Merlin*.

"Emund Gammal" skriver nämligen om sistnämnda, att den

torde i poetisk skaparkraft vara det förnämsta Wirsén hittills givit svenska allmänheten. Den hemlighetsfulla sagan, den trolska naturmålningen, det växlande och egendomliga versmåttet, allt bildar ett magiskt helt, som tjusar och hänför. Att giva utdrag från denna målning vore som att klippa ett stycke ur en mästaress tavla. Wirséns övriga bidrag förtjäna ock erkännande . . .

Det är tydligt, att det superlativa omdömet om *Merlin*, som för övrigt ej är oberättigat, glatt skalden. Jag anför det emedan det troligen bidragit till att rikta Wirséns uppmärksamhet och välvilja mot *Tidskrift för*

Hemmet. Men också följande passus ur *Emund Gammals* recension var säkert som skriven ur Wirséns hjärta vid denna tid, då han snart nog skulle stå vid början av sitt kritiska härnadståg:

Betraktar man samlingen (*Litterärt album*) som ett helt, falla isynnerhet tvenne drag läsaren i ögonen . . . Mest anslående bland dem är den rena, idealistiska stämning, som genomgår de flesta styckena. Där möter man knappt minsta fläkt av den liklukt, som åtföljer upplösningen av tron på mänsklighetens ideala makter. Då man länge vistats i det kvalm, som råder inom största delen av den kontinentala skönlitteraturen, käns det uppfriskande för själen att . . . få insupa den fria, rena, friska luft, som den nordiska litteraturen i allmänhet erbjuder. Anden känner sig därvid styrkt i tron på idealet, fri i fröjden över sin odödlighet, ren i hoppet om en slutlig fullkomlighet.

Som man märker: detta är en annan syn på 1870-talets nordiska litteratur än den som "genombrottets" män presterade. Stället ger oss högst intressant den mentalitet, mot vars bakgrund man har att se motståndet mot "80-talet", mot den naturalism och pessimism, som just kritikern C. D. W. kom att bekämpa. Själv har han — som jag närmare utvecklat i min bok "Ur portföljen" — vid samma tid haft precis samma förnimmelse av oron i Europas andliga centra och konstaterat det lugn, som ännu råder hos oss men som omöjliggen kunde dröja länge. Detta är 1878. Omedelbart därefter kom "Röda rummet".

Jag har sålunda dröjt vid Eva Fryxells uttalande som karakteris-

Mensendieck-Gymnastik för damer

gratis. Kutrygg, svankrygg och hållningsfel bortarbetas.

Anmälningar mottagas pr tel. Östermalm 9821.

Rut Ivrell

Dr. B. M. Mensendieck.
7,30 f. m. till 9 e. m.

Vägen för ernående av en harmonisk kropp, naturlig charm och

Medlem av: »Bund Für Reine Mensendieck-Gymnastik». Obs.! Dipl. av Lektioner meddelas fr. Nybrogatan 11. 6 tr.

tiskt för 1870-talets "idealistiska" mentalitet och som en brygga för samförståndet mellan Wirsén och Tidskrift för Hemmet. Följer så här Esseldes bevarade tackbrev, vari jag bibehåller brevskrivarinnans stavning. Wirsén bodde den tiden i Göteborg.

Stockholm d. 22 mars 1878.
Katarina östra kyrkogata 11.

Bäste Herr Docent Wirsén!

Med stor glädje emottog jag i går eder innehållsrika sändning och bringar eder därför, äfvensom för ett föregående vänligt bref, min hjärtligaste tacksägelse. Få saker hafva, som tidskriftsutgivare, så mycket gladt mig som edert löfte om bidrag och nu löftets vackra uppfyllelse. Det lilla stycket, öfvergjutet af denna dämpade men varma soldager, som synes vara den wirsénska sångmöns lifsluft, och tilltalande läsaren med detta "mezza voce", som trän-ger så djupt in och berör själens finaste strängar, har vunnit hela mitt hjerta, och ju mera jag läser det, ju vackrare synes det mig. Det är så med er, att man kan läsa er en gång och läsa två utan att kanske känna sig närmare berörd; och så — kanske utan att läsa — midt under arbete eller tysta tankar kommer man ofrivilligt tillbaka till er och ser då på en gång hela skönheten eller innerligheten af den förut blott halft kända sången. Kortligen: man måste ha blifvit vän med er för att rätt förstå och glädjas åt er. Derför tar jag ock med nöje emot den benämning Ni gifvit mig i ert brev och tecknar mig, med ännu en innerlig tack för det vackra stycket,

eder tillgifna

S. L—d Adlersparre.

Hav godheten lemna mig uppgift om det honorar jag får sända och framför min helsning så väl till er hustru som er vän V. R. För den senare kämpade jag en dust häromdagen i det jag försvarade hans

"gamla psalmbok" emot anfallen af en anti-psalmist. Mig är det lilla stycket kärt — så kärt, att det pinar mig att veta det kringkastadt med ett gammalt tidningsblad. Eller är jag kanske blott afundsjuk på tidningen som fick det!

Eder helsning till Emund Gammal skall säkert göra honom glädje.

Av detta brev framgår, med vilken personlig lidelse Esselde läste och njöt av poesi. Karakteristiken av Wirséns "mezza voce" och dess inflytande på läsaren är heller ingalunda oäven. Nu några kommentarer till brevet.

Det manuskript Wirsén sänt är tydligen poemet "Förkärlek", som omedelbart publicerades i årgångens tredje häfte ("Älskar jag vandra över doftande ängar av klöver" etc.); längre fram på året har han skickat och fått in "Elvaåringen". Den "gamla psalmbok" av V. R. (Viktor Rydberg) som Esselde försvarat mot en "antipsalmist" (betyder väl bara någon anspråkslöst begåvad klandrare) är givetvis "Träsnittet i psalmboken", den bekanta poetiska hyllningen till "gamle Lundström i Jönköping", skriven och införd i Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning kort efter gamle Lundströms död. Men när Rydberg så även låter dikten upptagas i kalendern *Norman* för 1879 och i en not motiverar detta med att det skett på framställd önskan att poemet också skulle tryckas i bok — vore det ej möjligtvis just Esseldes önskan, kanske bland andras, som han därmed efterkommit? Ty att han fått läsa brevet till Wirsén och tiraden om "ett gammalt tidningsblad" måste man antaga.

SY EDRA KLÄDER SJÄLV!

Sy dem efter ULLSTEINS och VOGUE's mönster, som finnas i ett mycket stort urval vackra och moderna modeller. ULLSTEINS och VOGUE's nyutkomna modejournaler finnas hos MEETHS, som är ensamförsäljare för Sverige av de världsberömda tillklippningsmönstren.

MEETHS

Riktigt så ogrumlat som detta år 1878 blev förhållandet mellan Wirsén och Esselde icke, när den förres kritik särdeles av kvinnornas insats i problemlitteraturen gick emot fru Adlersparres intentioner. Men sin uppskattning av hans poesi behöll hon — icke kritiklös men oförvillad, och Sigrid Leijonhufvuds monografi meddelar ett erkännande därav från Wirséns sida efter en essay över honom i årgången 1882. Ofta fick han ej tillfälle att ge dylika erkännanden, och ofta fick han ej heller någon så på en gång verkligt intresserad och i mycket, om än ej i allt, sympatiserande kritiker, som han en gång hade haft i Esselde.

FREDRIK VETTERLUND.

Den nya Apelrydskolan.

Under namn av Fredrika Bremer-Förbundets lant-hushålls- och trädgårdsskola startar Apelryd sin första lanthushållskurs d. 15 mars 1932. Undervisning meddelas enligt den vanliga planen för lanthushållsskolor varjämte särskild vikt lägges vid trädgårdsskötseln. Två kurser å 5½ månader vardera anordnas årligen. Undervisningsavgift 80 kr. pr kurs, inackordering 50 kr. pr månad. Några elever kunna helt eller delvis befrias från undervisningsavgiften.

Genom omläggningen till lanthushållsskola kunna elever komma i åtnjutande av statsstipendier, 15—45 kr. pr månad för mindre bemedlade eller obemedlade elever. Härtill komma möjligheter att erhålla stipendier ur Cecile Gohls fond, som förbundet förfogar över.

Till föreståndarinna för skolan har antagits fröken Karin Härstedt, förut lärarinna vid Sophie Löfvenskiölds husmodersskola i Mariestad.

Psykisk hälsovård.

Den i våras upptagna tanken att bilda en svensk förening för psykisk hälsovård har denna höst realiserats i Stockholm, sedan den i april för detta syfte tillsatta kommittén utfört nödiga förarbeten och blivit färdig med ett förslag till stadgar. Föreningens uppgift är att verka för bevarande av psykisk jämvikt och hälsa hos friska personer, förebyggande av nervösa och psykiska sjukdomstillstånd hos därav hotade personer samt förbättrande genom ändamålsenliga vårdåtgärder av dem som drabbats av sådana sjukdomar. Denna uppgift vill den fullgöra under samarbete med redan på området befintliga föreningar och institutioner och föra fram den psykiska hälsovården i olika former och på olika arbetsfält, i hem och skolor, inom industrin och andra näringsgrenar, inom den offentliga hjälpverksamheten och vid bekämpandet av brottsligheten. Den vill främja vetenskaplig forskning på hithörande område, driva upplysningsverksamhet och konsulterande och opinionsbildande verksamhet samt söka anknytning till den internationella rörelsen på förevarande område.

Ordförande i Svenska föreningen för psykisk hälsovård är socialminister Sam Larsson, och bland övriga styrelseledamöter märkes professor Viktor Wigert, vilken väl kan nämnas som den starkt drivande motorn vid föreningens tillkomst. I övrigt må här av styrelsemedlemmar antecknas Emilia Fogelklou och Kerstin Hesselgren, vilka båda även invaldes i det tillsatta, av sex medlemmar bestående arbetsutskottet.

Till julgävor åt damerna äro morgonrockar, pyjamas, underkläder, strumpor och handskar särskilt lämpliga. Ni bör dock göra Edra julklappsinköp, där Ni får det eleganta och vackra till lägsta priser — kort sagt, Ni bör köpa dem i TWILFIT, Nybrogatan 11, Stockholm.

En bok om Anna Roos.

En personlighet av mindre vanliga mått gick med Anna Roos ur tiden. Rikt utrustad på såväl huvudets som hjärtats vägnar drevs hon av sin varma religiositet att vid ännu rätt unga år helt ägna tid och krafter åt Kristliga föreningen av unga kvinnor, där hon såsom ordförande verkade från år 1892 till sin död 1927. Med hela innerligheten hos en evangelist nedlade hon här i unga själar de eviga sanningarnas utsäde utan att därför uraktlåta tillgodoseendet av de unga kvinnornas intressen i övrigt. Ingen, som hos henne sökt råd och hjälp, behövde någonsin gå ohörd eller ohulpen från hennes dörr.

Men Anna Roos' vidsynta blick sträckte sig även till andra det mångskiftande sociala livets områden. I hennes levnadsteckning förekommer en skildring av det tillfälle — det var år 1914 — då Världsförbundet av K. F. U. K. samlats till konferens i Stockholm, hurusom ordf. i förbundets svenska avdelning, med utgångspunkt från berättelsen i 4 Moseboks 27 kapitel om Selophads döttrar, som sökte och även lyckades erhålla en arvedel ibland sin faders bröder, till konferensen ställde en gripande vädjan att icke blott lära de unga kvinnorna att "begära sin besittning i de himmelska boningarna" utan att

Anna Roos, hennes liv och livsgärning
av *Visen Nyström*. J. A. Lindblads förlag.

"också inom det jordiska samhället" åt dem utverka en arvedel "ibland deras bröder". Anna Roos hade härmed velat inskräpa vikten av att även i socialt hänseende söka bli till hjälp för unga kvinnor, och som vanligt lät hon ord följas av handling. Rörelsen för kvinnans politiska rösträtt hade sålunda i henne en hängiven anhängare, på samma sätt som Fredrika-Bremer-Förbundets syfte att verka för höjande av kvinnans sociala ställning alltid kom att ligga hennes hjärta nära. År 1885 invaldes hon som suppleant i förbundets första styrelse och blev 1887 dess sekreterare. När samma år förbundets sjuk-kassa stiftades, blev Anna Roos även här sekreterare och ägnade sig med nit och intresse åt kassans organiserande och utveckling.

Hennes medkänsla för dem som gått vilse i livet kom henne att som styrelseledamot av Vita Bandet och ordförande i dess Upptagningshem ägna nämnda organisation ett kärleksfullt och förstående arbete. I den s. k. "Kvinnokommittén av 5 februari 1902" med syfte att stödja den Svenska Federationsavdelningens kamp mot prostitutionens reglementering var Anna Roos v. ordförande, och Föreningen Vaksamhets arbete för bekämpande av handeln med kvinnor och barn följdes av henne med varmt intresse.

Sist men ej minst må nämnas hen-

ÄRADE DAMER!

Ett omsorgsfullt utförd och välsittande plagg är alltid angenämt att använda och blir därför i längden billigast, i synnerhet som det kan erhållas till mycket förmånliga priser.

Såväl *Ridkläder* som *Kappor* och *Promenadkostymer* hos

OLOF AHLGREN Regeringsg. 13, 3 tr., hiss, STOCKHOLM. Tel. N. 118 75.

nes outtröttliga, uppoffrande kärleksverksamhet till utvecklande av Emmaus kvinnliga småbrukskoloni vid Norrtälje.

Med vännens och medarbetarens kärleksfulla blick och pietetsfulla hand har fröken Visen Nyström framställt Anna Roos' liv och livsgärning. I livfulla skildringar och gripande bilder ger hon en inblick i detta liv så fyllt av rastlöst arbete men så rikt på kärlek och barmhärtighet, ett liv, vars kärlekssådd — ofta under kamp och lidande — helt visst en gång skall komma att spira i eviga vårar.

För Anna Roos' många vänner och för alla som i övrigt delat och dela hennes intressen i här berörda riktningar bör boken kunna komma att utgöra en kär och välkommen läsning.

CLARA WAHLSTRÖM.

Skrivelse till Kungl. Maj:t angående de kvinnliga statsläroverken.

ETT flertal kvinnliga föreningar ha inlämnat en skrivelse till regeringen med begäran om dubbel anknytning mellan folkskolan och realskolan vid de kvinnliga statsläroverken samt om upprättande av fyraårig gymnasielinje vid dessa läroverk.

Man påpekar i skrivelsen, att 1927 års riksdags principiella uppfattning, att "en ny skolorganisation bör byggas på den grundsatsen, att varje läroverkssamhälle bör erbjuda möj-

lighet för flickor att erhålla tillträde till statsläroverk under samma villkor som gossar", i ett par fall ej blivit förverkligad vid de kvinnliga statsläroverken. Realskolan vid dessa läroverk har nämligen endast fyraårig linje, under det att realskolan vid en hel del goss- och samläroverk har såväl fyraårig som femårig linje. Dessa senare läroverk möjliggöra således för de inträdessökande ett val mellan de båda linjerna, d. v. s. de kunna övergå till realskolan efter antingen fyra eller sex år i folkskolan. Denna möjlighet att välja finnes icke i de uteslutande för flickor avsedda läroverken, de bygga alla på sexårig folkskola. Valet mellan tre och fyra gymnasieår, som åtskilliga goss- och samläroverk erbjuda, finnes ej i de kvinnliga gymnasierna. I Stockholm och Örebro är flickornas latinlinje fyraårig, de övriga gymnasierna ha endast treåriga linjer.

Det är i dessa avseenden man begär ändring, d. v. s. rättvisa åt flickorna. Föreningarna hemställa i undånighet, att "Kungl. Maj:t ville vidtaga nödiga åtgärder för att de nyupprättade flickläroverken måtte komma att på samma sätt som med dem likställda gossläroverk utrustas med dubbel anknytning av realskolan till folkskolan och av gymnasiet till realskolan".

Skrivelsen är undertecknad av följande föreningar: Allmänna valmansförbundets för Stockholm kvinnoklubb, Moderata kvinnoförbundet i Stockholm, Allmänna valmansförbundets centrala kvinnoråd, Fredrika-Bremer-Förbundets Stockholmskrets, Sveriges husmodersföreningars riksförbund, Nationella ungdomsförbundets i Stockholm kvinnosektion, Stockholms lokalförbund av Sveriges flick- och samskolors lärarinneförbund, Svenska kvinnors medborgarförbund,

Fruktcentralens butiker:

Drottningg. 41, Drottningg. 11, Regeringsg. 11, Biblioteksg. 11, Kungsg. 57, Vasag. 3, Vasag. 8, Vasag. 25—27, Vasag. 38, V. Slussg. 8, CENTRALBANGÅRDENS STORA VANTHALL, Stockholm.

Alltid förstklassig frukt!

Akademiskt bildade kvinnors förening,, Svenska kvinnors vänsterförbund, Stockholms högskolors kvinnliga studentförening, Svenska kvinnors centralförbund för fysisk kultur. Dessutom ha i skrivelsen instämt en del lokalföreningar i olika delar av landet. I skrivelsens syfte instäm-

mer Centralstyrelsen för flick- och samskoleföreningen.

Representanter för flertalet av dessa föreningar mottogos i audiens av statsministern och chefen för ecklesiastikdepartementet och hade därvid tillfälle att framställa sina önskemål samt överlämna skrivelsen.

Sigrid Leijonhufvuds nya Tessinbok.

Sedan 1917—18, då Sigrid Leijonhufvud undersjälva kristiden publicerade sin märkliga person- och miljöskildring *Om kring Carl Gustaf Tessin*, har hon medhunnit både en biografi över Esselde, en släktrönikä, en större aktpublicering och en mängd värdefulla kulturhistoriska essayer inom den tid vars främsta kännare hon är, åtminstone i allt som rör dess intimare liv. Och nu kommer äntligen första delen av det arbete, som bl. a. Ludvig Stavenow i *Historisk tidskrift* så gott som beställde till avrundning av hennes Tessin-schildring. Det är Tessin på äldre dar, hon skildrar i sin på otryckta källor grundade *Carl Gustaf Tessin och hans Åkerökrets*, Tessin sedan han lämnat kanslipresidentbefattningen och guvernörssysslan och endast behöll riksrädsbefattningen och några smärre, därifrån så gott som oskiljaktiga dekorativa uppdrag. Boken börjar med hans färd till sitt älskade Åkerö, augusti 1756, från den stormigaste av alla frihets-

tidens riksdagar direkt ut till vad tiden brukade kallas "champêtra nöjen", till lantliv, samlarglädje, ett nyuppfört hus, som ännu väntade på inredning och målning. Och den slutar med den decemberdag fem år senare, då han efter avskedet från sina sista ämbeten åter beger sig till vad han kallar "nybygget Åkerö" för att före sin död "få smaka aftonsvulkan under full flåsfrihet".

Mellan dessa båda resor ligga bland annat fem år av ödesdiger hattpolitik, för vilken Tessin gärna skulle ha velat undandraga sig allt ansvar, om han bara kunnat stå emot sina kamraters övertalningsförsök, när det gällde Pommerska kriget. Eftervärlden har till fullo bekräftat hans temperamentsfyllda klagan: "Jag har levat i pest, i hunger, under fiendens härjande, under brinnande rebellion, men sannerligen aldrig i svårare och farligare tider än nu." Men eftervärlden är inte fullt så säker, som han själv tycks ha varit, på att han inte — åtminstone genom underlåtna protester — haft någon andel i olyckorna. Eller kanske hans iver att vistas på Åkerö just är ett bevis på att han

Sigrid Leijonhufvud: Carl Gustaf Tessin och hans Åkerökrets. I krigstid. P. A. Norstedt & Söners förlag.

Oscarias

äro lämpligaste skor för sjuksköterskor och andra som äro i behov av en mjuk och behaglig fotbeklädnad. Säljas i egna affärer landet runt.

Oscaria

Marta - Skor Prova och köp

— den rätta skon —

kände sin oförmåga att reda ut vad han varit med om att trassla till. Han hade inte samma styrka att vrida rätt nu som för tio år sedan, då han på 1746 års riksdag verkligen stod rakryggad i stormen. Därför har han inte heller annat än saktmod att rekommendera i en situation, som han anser mera närma sig polackernas än engelsmännens . . . "Tåla och lida bör vara rådets symbolum — ju ivrigare anfall, ju moderatare försvar."

Tydligare än i detta resonemang hade Tessin inte kunnat exponera den annalkande ålderdomens räddhåga, som också, enligt vad han själv säger, gör honom allt ömtåligare för ogillande. Och å andra sidan är det just hans ålders längtan efter ro från politiken, som gör boken så fylld av kultur och nöjesintressen, av utflykter och familjeliv, av litterära samkväm och glimtar av författarpersonligheter, sådana som Linné och Swedenborg. "En gubbe är lik ett gammalt ylletyg som behöver vädras emot mal", "en lipande ålderdom är ett styggt plagg", säger Tessin självironiskt till försvar för sina bokstavliga och andliga utvecklingar åt olika håll. Och den ungdom som alltjämt omgav honom hade ingenting att invända mot galoppen: den fick gärna dansa, även om han själv inte kunde gå.

I den förra Tessinboken gjorde vi bekantskap med den äldre generationen, svågern Axel Wrede Sparre på Stora Sundby och hans grevinna Augusta Törnflycht, som en gång varit

"féen Tankfull" i Tessins saga Faunillane. Nu kommer den äldre generationen tillbaka, men som sig bör, huvudsakligen i relation till den yngre. Här få vi uppleva den ende sonens, Sigge Sparres hjältedöd under preussarnas kartescher och kirurgernas hjälplöshet i dåtidens krig. Men här är, som överallt i det verkliga livet, också sört för glädjen, fast kärlekshistorien inte har bättre hjälte än en från början till slut så Cronschoughsartad streber som Tessins systerson Fredrik Sparre, den blivande "rikskansleren", som nu i tjuuguårsåldern gör sina lärospån som hov- och ämbetsman. Ynglingens dagböcker, efter den store morbroderns exempel förda med stor omsorg, fast utan dennes spiritualitet, ha bidragit att komplettera Sigrid Leijonhufvuds miljöskildring och ha också gett oss insidan av en kärlekshistoria, som åtminstone i början tycks ha varit varmare från hans sida än från föremålets. Brita Wrede Sparre förklarar vid frieriet under tårar, att hon ej hyste någon motvilja mot honom och att hon själv för länge sedan tagit sitt parti, och — "utom sig av tacksamhet förde Fredrik hennes händer till sina läppar". Man tycker nästan, att hon kunde sagt som malicen påstod, att Gud svarat kung Fredrik VI på hans Tedeum 1814 efter Norges förlust: "Ingen aarsag, Fredrik"! Kanske dock att de svårigheter de unga hade att utstå från fästmöns moder ha bidragit att

Östermalms Pressningsetablissemang

Östermalmstorg 2, 1 tr. STOCKHOLM OBS! Kemisk tvätt.

Rekommenderas för pressningar, reparationer och renoveringar av
DAM- OCH HERRKLÄDER.

Noggrant arbete, billiga priser. Obs. Ej maskinpressning. Avhämtas efter tillsägelse pr telefon 780 87. Bostadstelefon: Östermalm 22 53.

göra känslorna varmare. Över den-
nas förhållande till mågen har Sigrid
Leijonhufvud en karakteristik, som
man måste beundra: "Den kloka och
skeptiska världsdamen, stark i sina
känslor men osentimental, hade tyd-
ligen svårt att förlika sig med den
unge mannens något pedantiska all-
var, dragning åt känslsamhet och
brist på humor." Nutiden har säker-
ligen ingenting att invända mot gre-
vinnans erfarna omdöme: "Man får
tillräckligt tid e f t e r bröllopet både
att älska varann och säga varann
det." Men i detta fall blev dock tiden
inte så lång; ty Brita Sparre dog en-
dast fem år efter sitt bröllop och hann
varken uppleva sin mans karriär eller
hans misslyckanden.

Men hur nära än Tessins foster-
barn lågo Tessin om hjärtat, så ut-
göra de dock endast en del av hans
miljö. Kapitlet "Lördagsgille" visar
honom hemma i kretsen av några
konstnärer och lärda — Gustaf Lund-
berg och Pasch, Stiernman och War-
gentin, för att inte tala om de odöd-
liga bröstdropparnas Rosén von Ro-
senstein och den svenska kirurgi-
ens fader, Acrel, som fått sitt minne hug-
fäst även i fru Lenngrens "Kärleken
och dårskapen". Lördagsgillet är en
bit av Tessins liv, som endast kan
jämföras med de tavlor förf. fram-
trollar av hans hemtrevliga mång-
syssleri på Åkerö. "Vad är som gör
lantlevernet nöjsamt?" frågar han
sig. Och svaret blir en liten förtju-
sande rokokomålning: "Menlöshet,
lätta tankar, flyktiga fåglar, små fjä-

rilar, väluktande blomster, ett dun,
ett lappri, ett intet. Statssaker, po-
litiska journaler, gräl och bekymmer
ligga inom lås och nyckel i mitt kabi-
nett i Stockholm."

Idyllen var dock inte så varaktig
som denne oförfätlige sangviniker
inbillade sig. Tessin visste själv, att
han var "en slät hushållare", men
knappast hade han väl ändå anat, att
hans glömska skulle kunna gå ända
därhän, att han kunde sälja ett biblio-
tek, som han några år förut ställt
som säkerhet för ett lån. Eller att
han redan året efter sedan han med
stora kostnader ställt Åkerö i ordning
skulle stånära fullständig ruin och
slutligen bli tvungen att taga det som
arrende under sin sväger. Som alltid,
när det gäller dylika naturer, ha be-
kymren dock varit besvärligare för
hans omgivning än för honom själv.
Tack vare ständernas frikostighet
med pension och hans fordringsäga-
res godhet har han på det hela taget
ännu inte behövt känna fattigdomens
tryck på sina levnadsvanor. Han lever
alltjämt i en halvt överklig värld av
lyx och förfining och kan inte låta
bli att här och där mellan affärskol-
lapserna sticka in ett nytt förvärv av
mineral eller disputationer — som
han strax därpå blir tvungen att säl-
ja! Inte för inte hade han varit
ambassadör vid Europas mest slösan-
de hov under Ludvig XV:s tid, han
hade grandseigneuren och mecenaten
i blodet, och magnificensen mitt un-
der skuldsättningen har i alla fall till

Homeopatiska Självläkaren

av Klara Fransén. Första svenska original-
arbete byggt på egna erfarenheter. Förord av
läkare. Erhålles å S. F:s V. H. byrå, Sibylleg. 36,
Stockholm. Pris Kr. 6. Ny uppl. 9—10 tusendet.

Koppning

för värk och svullnad i benen
kylda händer och fötter, ischias

Leg. spec. *Clary Dahlström*

Dalagatan 25, Stockholm.

Tel. 841 04, Kl. 10—2.

slut kommit svenska statens samlingar till godo.

Carl Gustaf Tessin var en obotlig slarver, men en slarver i stor stil och med ädla intentioner, som man trots allt inte kan bli rasande på. För att begagna hans egna "hittlyckliga" ord, är han en både "kvickögd och handvig" man, och Sigrid Leijonhufvuds kärlek till föremålet smittar läsaren och kommer oss att önska en snar fortsättning. Ty om Tessin själv i vissa avseenden visar någon avmattning, så är hennes framställning endast så mycket mera frisch och glänsande, och själva den rokokopåverkade stilen med ord sådana som "syrriser" och "glammande" passar förträffligt till ram åt vårt lands mest representativa rokokopersonlighet.

LYDIA WAHLSTRÖM.

Nya förbundsmedlemmar

Hälsingborg: fröken Anna Lisa Jönsson, fröken Tea Larsson, fröken Valborg Lindblad, fru Margareta Wihlborg, hovrättsnotarie Stina Peyron.

Linköping: fru Ingrid Hesselvik, prostinnan Signe Löfgren.

Malmö: fru Henriette Berlin, fru Lida Ewers, hovrättsnotarie Martha Holmberg, fru Ninna Kjäll, fru Ester Orre, fru Aina Schar.

Mariestad: fröken Hermanna Arwedson.

Stockholm: jur. kand. fru Brita Matz, Ulvsunda.

Notiser från bokvärlden.

Fröknarna von Pahlen. Roman. III. *Höstens skuggor.* Av *Agnes von Krusenstjerna.* Albert Bonniers förlag.

Trilogien *Fröknarna von Pahlen* har inte nått sin avslutning med den nu utkomna *Höstens skuggor*, ehuru den bär beteckningen tre och är den tredje boken i cykeln. Man får veta att de förra, *Den blå rullgardinen* och *Kvinnogatan*, betraktas som första delen och att *Höstens skuggor* utgör förra hälften av andra delen. Om förf. inte knappar in på återstoden av trilogien har man således att förvänta att i ännu tre böcker få följa *fröknarna von Pahlen*'s öden. Att det inte blir ännu flera vill man gärna utgå ifrån, ehuru Boileaus rader om att en roman, utan att kränka lagar och sed, kan ledsaga en hjälte in i tionde volymen citeras på försättsbladet till den senast utkomna boken. Att franska författare ännu i dag tycker att regeln håller, må stå för deras räkning, hos oss torde näppeligen ett dylikt försök slå väl ut. Man får också hoppas att citatet endast är ett skrämskott — *fröknarna von Pahlen* åtminstone bör inte gå igen intill tionde volymen.

När *Agnes von Krusenstjerna* skrev sina *Tony*-böcker chockerade dessa en del gott folk. Det var för visso inte heller snömos som serverades. Men i dessa böcker skildrades med säker konst, om än hänsynslöst öppet, en sjuk, genom degeneration och ärftlig belastning dömd ungdom kvinnas marterväg i livet. Det klarlagda sjukdomsmomentet gav balansen och berättigandet åt boken som litterär produkt.

Lundahls Möbelolja

är ett utmärkt renoveringsmedel för bonade, polerade och lackerade möbler, golv, korkmattor etc. Borttager vattenfläckar på bonade möbler, återställer dem i sitt nybonade skick. Efter användning av oljan är möbelen impregnerad.

LUNDAHLS TEKN. FABRIK

Mälarhöjden. Tel. Mälarhöjden 666.
Nederlag: Köpmangatan 24, Stockholm.

I von Pahlen-cykeln finns inte samma avvägning. Det ruttna och förskämda är här med något av monoman besatthet förtätat till en gift-dunstatmosfär, som omsveper allt och alla. Detta må vara sagt, även om Petra och Angela von Pahlen själva, på sitt sätt, ännu, är i viss grad immuna. Men in på dem pressar sig i intimaste detaljrikedom skildringarna av upphetsad sexualitet, driftförmimmelser, fullföljda — eller vid den yttersta gränsen hejdade — kärleksakter. Det stinker av tråskmiasmer.

Det sjuka är icke objektiverat i denna bok, det ligger på annat håll. Vore det inte barmhärtigt att hindra det att komma till synes?

Kritiken har haft stora och berömmande ord om Agnes von Krusenstjernas stilkonst. De må vara sagda med rätta. Dock återkommer jag till min fråga.

En dag i oktober av *Sigurd Hoel*. Prisbelönad i den stora nordiska romanpristävlan. Översättning av Louis Renner. Albert Bonniers förlag.

Boken om Tordis Ravn är troligen vid det här laget genomdiskuterad på ett flertal håll. Mindre ur litterär synpunkt än på grund av sitt innehåll. Den briljanta filmtekniken, som slungar fram människorna livslevande i bestämda moment, torde fått oförbehållsamt erkännande, även om den inte är Sigurd Hoels originaluppfinding. Stilens konstnärliga pregnans åter må direkt tillerkännas honom.

Men denna fru Ravn och de andra kvinnorna i huset bortåt Ullevålsveien! Hur har förf. ställt till med dem?

Någon har nämnt honom kvinnohatare. Ja, nog för att intet är sparat i fråga om presentation av vidriga kvinnsorter. Och doktor Ravns

"redogörelse" för sitt och hustruns förhållande till varandra visar till fullo hans mening om att mannens verk och kvinnan stå emot varandra som fiender av begynnelsen. Den rättvisan måste dock göras honom att han söker vara rättvis mot sin hustru.

Det är bara det att han inte vet något om att det finns andra kvinnor än de som oresonligt begär mannen som sin egendom, alltid för deras räkning färdig till uppmärksamhet och lust. Doktor Ravn — eller rättare Sigurd Hoel genom honom — är mer än en generation tillbaka när han inte accepterar fru Tordis önskan att som utbildad kemisk assistent bli medhjälpare i hans vetenskapliga arbete. Dock har han i alla fall kommit så långt att han frågar sig om det tragiska slutet blivit annorlunda så vida han uppmuntrat henne i detta. Liksom att han faktiskt är tveksam om huruvida inte hans bestämda fordran på att barnet inte skall få komma till — då även detta skulle bli av hinder för honom — möjligen också bidragit till katastrofen!

Vad som synes mig det mest frapperande i denna bok är att med den verkliga redbara ärlighet, som karakteriserar förf:s önskan att reda ut problemet: mannens och kvinnans respektive inställning till ett livsverk och till kärleken — hem, barn —, han inte ser det faktiska förhållandet att kvinnorna vill — och behöver — något annat än erotik. För dr Ravn glimtar den eventualiteten som sagt endast fram i en tveksam fråga. Som för övrigt inte vidare sysselsätter honom. Att hans frånskilda fru består sig med inte en utan flera älskare utgör inte i och för sig svar på denna fråga. Inte ens dr Ravn kan göra det tanke slutet.

Gamla Finska Linnemagasinet, Stockholm

Drottninggatan 38.

Hamngatan 17 (filial).

Specialaffär i linnevaror.

Obs! Endast höga kvalitetsvaror till enastående billiga priser.

SPEC. UTSTYRLAR.

— FÖRSLAG LÄMNAS GRATIS.

Boken avser att ta fatt på en av det moderna livets konflikter. Jag skulle vilja säga att den lyckats häri endast så till vida att den visar hur Tordis Ravn går under emedan hennes make ej tror på henne som arbetskamrat och vän och avsiktligen hindrar henne från att bli detta. Men det synes ej som om förf. själv menat detta som händelsernas faktiska facit. Hans intresse, såväl som hans sympatier, är otvetydigt hos dr Ravn. Svårigheten för denne placerar han i fru Tordis' uppslukande krav på mannens erotiska tillgänglighet. Hennes resurser i sig själv, om nya intressen fått komma till, ägnar han ringa vikt. Man har också för visso intrycket av att dr Ravn, som barhuvad kommer springande till olycks- huset där hans för detta hustru kastat sig ut genom fönstret sedan han gjort sig döv för hennes förtvivlade bön att få komma hem igen, inte får sitt liv förstört. Han har sitt arbete, nu aldrig mera stört av henne, och hans förstånd säger honom troligen att hon var omöjlig.

Skall Sigurd Hoel eventuellt i en ny bok gå djupare in på det konfliktläge han här rört vid och med den red- barhet, som denna bok vittnar om, söka tränga fram till svaret på dr Ravns svävande fråga? Man vågar tro att i så fall svaret blir ett under- kännande av hans egen inställning nu till problemet, en revidering av hans syn på vad kvinnorna i vår tid har att ge och vill ge, i samlivet med mannen. Sigurd Hoel stannar väl knappast vid den oktoberdagens syn.

Gammalrödja. Skildringar från en bygd som ömsar skinn. Av *Elin Wägner*. Albert Bonniers förlag.

Hur långt borta ligger inte Gam- malrödja från Petra och Angela von

Pahlens gods och Oslogatan med dess hemska tragedi i Sigurd Hoels bok. Men Elin Wägner förstår att fånga en in i denna avskilda bygds miljö och stämning. På det henne egna, underfundigt stillsamma sättet tar hon fatt på en; man är utan vidare dragen in i kretsen kring Gammal- rödja och dess mänskors öden.

Vi vet en del om både den förra och de senare från *Svalorna flyga högt*. I denna nya bok löper skild- ringen på friare vägar, inte samman- hållen kring ett livsöde som i boken om Maria i Åskefällans skolhus. Tav- la vid tavla av människor och bygder står nu var och en för sig resta till beskådande. Som alltid tecknar Elin Wägners hand med säker konture- ring, och det blir liv och originalitet över bilderna. Man ledsnar sanner- ligen inte åt att titta på prostinnan Springer exempelvis, och Viktorias och Viktors kärleksidyll — med sin allt utom idylliska utveckling — är Elin Wägnersk personteckning av äkta slag. I de växlande bilderna löper därtill tidens växling, men endast långsamt släpper det gamla taget i den avskilda smålandsbygd, som Elin Wägner med så mycken kärlek och humor målar.

E. K—N.

Som nr 3 av Nordiska Museets och Skansens bilderböcker utkom katalogen för Mu- seets nyligen hållna utställning av da- mastduktyg. Emelie von Walterstorff ger här den första översikten på svenska av denna sällsamt ädla vävnad, av vilken vårt land i privat ägo torde ha avsevärda, ännu icke uppmärksammade skatter. — Katalo- gen är, i sina ytterligt noggranna upp- gifter, avsedd att stå kommande forskare till tjänst.

Skogens Ättika

välsmakande bords- och inläggningsättika

Tillverkare:

Skogens

Kol Aktiebolag

Bollnäs

F. - B. - F. - kretsarna.

Halmstadskretsen av Fredrika-Bremer-Förbundet anordnade den 13, 14 och 15 november en medborgarkurs i Stadsfullmäktiges sessionssal tillsammans med Nyradikala kvinnogruppen, Socialdemokratiska kvinnoklubben, Moderata kvinnoförbundet, Nationella ungdomsförbundet, Vita Bandet och Folkskolläraryrkesförbundet. Genom anslag från Fonden för upplysningsverksamhet kunde medlemmar i alla dessa stadens kvinnoföreningar få deltaga gratis. Intresset var mycket stort alla tre kvällarna, omkring 125 deltagande varje kväll, varav en mycket stor del voro med från början till slut. Kursen leddes av fröken Ebba Holgersson, lärarinna vid Medborgarskolan på Fogelstad, efter samma program som kursen i Lund i oktober.

Den 18 november höll fru Stina Rodenstam föredrag om "Linnet, husmödrarna och linesskäpet", belyst med skioptikonbilder över linvävnader från gamla tider till våra dagar. Samtidigt hade anordnats en utställning av Oskarströms linnefabrik av lin i oarbetat tillstånd: lingarn av olika slag, handdukar och duktyger från de allra enklaste till den finaste damast. Hemslöjden utställde även en del linnevaror, såväl rena slitvaror som finare arbeten. Efteråt var anordnat samkväm med tesupé.

Jönköpingskretsen var den 16 nov. samlad under ordförandeskap av fru Kerstin Bendz. Man möttes först på Östra flickläroverkets högtidssal, dit även allmänheten hade tillträde. Där höll hovrättsfiskal F. von Scherling ett intresseväckande och klarläggande föredrag över gällande äktenskapslagar och framdrog till jämförelse äldre lagbestämmelser och illustrerade de torra lagparagraferna med ömsom roliga, ömsom sorgliga exempel. Sedan föredrags-hållaren hjärtligt avtackats tågade medlemmarna till restaurang Munken, där ett

angenämt samkväm vidtog, med tesupé samt sång och musik av fru Blanche Bolinder.

Landskronakretsen höll den 24 nov. kretsmöte på flickskolan. Sedan ordföranden hälsat de närvarande välkomna och uppläst en skrivelse från i våras avgångna ordföranden fröken Brita Trägårdh med tack till kretsen och styrelsen för den blomsterhyllning, som då ägnades henne, höll fil. dr. Lydia Wahlström föredrag om "Manligt och kvinnligt inför nyare psykologi", intressant och väckande. Sedan vidtog samkväm med tesupé, varefter rektor Valborg Cervin sjöng några nummer till ackompanjemang av fru Linnea v. Wachenfelt. Mötet var synnerligen talrikt besökt.

Malmökretsen hade den 24 november ett talrikt besökt möte på Kungsparkens restaurang under fru Quensels ordförandeskap.

Sedan lektor Marianne Mörner i ett kortare anförande redogjort för organisationen av statens nybildade högre allmänna läroverk för flickor godkände mötet den skrivelse till K. Maj:t med hemställan om åtgärder för att dessa läroverk måtte utrustas med dubbel anknytning såväl av realskolan till folkskolan som av gymnasiet till realskolan, vilken skrivelse förbundsstyrelsen i och för yttrande tillställt kretsarna.

Direktören i Malmö sparbank Bror Linderoth höll därpå ett föredrag, "Några aktuella samhällsekonomiska frågor", vari han enkelt och åskådligt lämnade en framställning av sambandet mellan räntepolitiken och prisnivåns utveckling vid frånvaro av guldmyntfot samt av folkmängdens inverkan på kapitalmarknaden.

Under aftonen förekom vidare körsång, duetter och solosång ur "Mammas nya visor" komponerade av fru Aina Schaar till dennas eget ackompanjemang.

Kretsmötet avslutades med tesupé.

EVA
magasinet

Damernas intima
SPECIALAFFÄR

för underkläder, strumpor och korsetter.
Biblioteksgatan 11, Kungsgatan 29.

Norrköpingskretsen hade den 25 november anordnat höstsamkväm å Verk-mästarförbundets lokaler. Förhandlingarna leddes av ordf. fru Fanny Björkman. Kretsen hade äran att se som sina gäster landshövdingskan Ellen Tiselius samt aftonens föredragshållare, fröken Ida von Plomgren. Ordf. redogjorde i korthet för den av kretsen igångsatta hemsysterverksamheten, varav framgick att hemsystemens arbete under det snart tilländagångna arbetsåret visat sig i hög grad gagnarikt och även uppskattat. Ett inom styrelsen väckt förslag om att kretsen även nästa termin skulle, om det visade sig möjligt, anordna kurser i mötesteknik och muntlig framställning för- anledde tillsättandet av en kommitté med uppdrag att föra frågan framåt. Till medlemmar i denna kommitté valdes från styrelsen fröken Esther Lindström och fröken Betty Olsson samt från föreningen fröken Signe Littorin, fröken Ingrid Söderlund samt fru Elsa Thysell med fru Tora Gärdstam och fröken Ellen Moberg som suppleanter.

Efter förhandlingarnas slut höll fröken von Plomgren ett starkt personligt, livfullt och fängslande föredrag över "Tvenne kvin- norörelsens pionjärer — Mathilde Fibiger, Danmark, och Camilla Collett, Norge".

Lilla damkören under ledning av fru Elvira Hartzell medverkade till underhål- lingen med ett flertal vackra och väl ut- förda sånger.

Det talrikt besökta mötet avslöts med gemensam tesupé, anordnad med sedvanlig smak och omtanke av fru Ebba Beckman.

Ett flertal nya medlemmar ingingo vid tillfället i kretsen.

Stockholmskretsen sammanträd- de den 11 nov. i Läkaresällskapets stora sal under ordförandeskap av fröken Ida von Plomgren. Advokat G. Boëthius talade över ämnet "Sverige och världskrisen". En lång och livlig diskussion följde.

Tomelillakretsen anordnade den 20 okt. offentligt föredrag av doktor Rut Grubb, Växjö, över ämnet: "Böra uppfostrare söka upplysa barn och ungdom i den sexuella frågan och på vad sätt?"

Den 21 nov. samlades kretsen å Stora Hotellet. Doktor Lydia Wahlström, Stock- holm, talade över ämnet: "Nutidens krav på en frisk kvinnotyp".

Vid samkvämet sjöng fru Malin Björn- berg ackompanjerad av fru Helfrid Camp. Sedan följde musik av fröken Elisabeth Löfvall.

Östersundskretsen hade freda- gen den 20 november å läroverkets aula an- ordnat ett möte, varvid överläkaren vid Sol- lidens sanatorium d:r Anders Aronsen höll ett synnerligen intressant och belysande föredrag över ämnet "Folksjukdomen tuber- kulosen och dess bekämpande". Föredraget hade lockat en publik på inemot 200 perso- ner, vilken med uppmärksamhet åhörde re- dogörelsen över det riksviktiga spörsmålet. Föredraget var belyst med intressanta ljus- bilder.

Talaren avtackades med en hjärtlig app- låd samt med några ord av föreningens ord- förande fröken Ljunggren.

En verklig njutningsdryck får Ni av

Kobbs
Zaryana Té

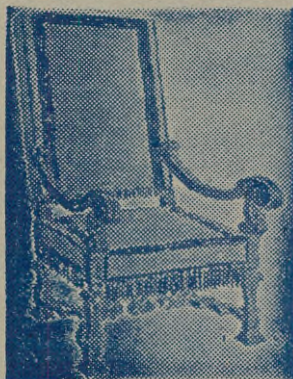
Erhålles överallt i originalpackningar
å 75 öre, Kr. 1.25, 1.75, 3.50, 6.75

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET**. Redaktör: *Ellen Kleman*.

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postuppl.: 1/1 år kr. 6: 50; 1/2 år kr. 3: 50; 1/4 år kr. 1: 90. Lösnummer 65 öre. Redaktion och exp.: 48 Klarabergsgat., Stockholm. Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3*. Tel. Norr 48 50, 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag*. Tel. Norr 48 50, 27 62.

Ett stilfullt hem —

Till överkomligt pris kan Ni erhålla detta! Förmåliga rumsinteriörer komponeras. Infordra kostnadsförslag. Vår Arkitekt S. Stenström står till Edert förfogande med skisser och upplysningar.

Kredit ordnas!

Löfgrens Möbelsnickeri,
Mölnbo. Tel. Mölnbo 77.

Hela
EUROPA
för 230:-kr.
direkt från belysningsnätet
till högtalaren.
Jämför ESWE 3 med andra
fabrikat. — välj den bästa!

MITT I STOCKHOLM HOR NI
med inomhusantenn 20 utländska
stationer. Begär demonstration
av: ESWE 3 växelström eller
"ESWE 3 L" likström.

ELEKTRISKA A.-B. SKANDIA
Tunnelgatan 14, STOCKHOLM
Tel.: Norr 326 30

Begär alltid **VITRUM:s** tillverkningar:

Ferrol Vitrum det mest aptitgivande
och stärkande av alla moderna
organiska järnpreparat. Synner-
ligen lättsmält, fördrages det av
den ömtåligaste mage. Tages på
grund av sin angenäma smak
lätt av såväl barn som vuxna.

Laxermarmelad Vitrum angenämt av-
föringsmedel av jämn verkan.

Sodapastiller Vitrum mot halsbränna
och magsyra, välsmakande.

Apoteksvarucentralen
Vitrum
Apotekareaktiebolaget

Innehåll.

Obligatorisk medling i tvister mellan makar? I. Av *Eva Andén*.

II. Av *Signe Henschen*.

Ett brev och en diktarkarakteristik av Esselde. Av *Fredrik Vetterlund*.

En bok om Anna Roos. Av *Clara Wahlström*.

Skrivelse till Kungl. Maj:t angående de kvinnliga statsläroverken.

Sigrid Leijonhufvuds nya Tessinbok. Av *Lydia Wahlström*.

Notiser från bokvärlden.

F.-B.-F.-kretsarna.

Damer, kläd Er svenskt!

Ett välkänt modellmärke

Klänningar med detta märke äro i en klass för sig. De utföras ej som masskonfektion utan nästan varje firma har sin modell.

För hösten finnas våra modeller i samtliga stoffer som lanseras av de ledande modellhusen. Modellerna

äro fullt i nivå med vad Paris och Wien bringar. Begär hos

Eder leverantör få prova en HB-klänning. De finnas hos samtliga ledande firmorna i landet

Hugo Bengtsons A.-B.

Stockholm